

CFD pro tepelnou techniku I

přednáška

Vícefázové proudění

Pavel Zácha

zdroj: [Kozubková, 2008], [Bojko, 2010], [Fluent, 2011]

Přístupy k vícefázovému proudění

V AF existují dva přístupy:

Euler-Lagrange

- **tekutá fáze** - je uvažována jako kontinuum a je řešena Navier-Stokesovými rovnicemi
  - **dispergovaná fáze** (částice)
    - je řešena stopováním velkého počtu částic / bublin / kapek v proudovém poli
    - může vyměňovat moment, hmotu a energii se spojitou fází. Základním předpokladem je, že v tomto modelu dispergovaná fáze zaujímá malý objemový zlomek, (pro hm. tok to nemusí platit)
    - trajektorie (dráhy) částic nebo kapek jsou počítány individuálně v předdefinovaných intervalech během výpočtu spojitě fáze
- ⇒ modelování proudění částic ve sprejích, sušičkách, spalování uhelných a kapalných paliv a částicemi ovlivněné proudění
- ⇒ nevhodný pro modelování směsi kapalina-kapalina, fluidizačního lože a dalších aplikací, kde objemový zlomek druhé fáze není zanedbatelný

Euler-Euler

- **různé fáze** řešeny matematicky jako vzájemně se prostupující kontinua
- objem jedné fáze není překryt objemem druhé fáze => zaveden objemový podíl fáze
- objemové podíly (zlomky) se předpokládají jako funkce spojitě v čase a prostoru a jejich součet je roven **1**
- rovnice jsou definovány pro každou fází

Vícefázové matematické modely

Umožňují modelování většího počtu oddělených, ale vzájemně se ovlivňujících fází. Fáze mohou být kapalné, plynné a pevné v různých kombinacích:

- plyn-tekutina
- tekutina-tekutina
- plyn-pevné částice
- kapalina-pevné částice
- trojfázové proudění

Modely:

a) přístup Euler-Euler:

- VOF – Volume of Fluid
- Mixture Model
- Eulerian Model
- Wet Steam Model

b) přístup Euler-Lagrange:

- Discrete Phase Model

slug flow

bubbly, droplet, or particle-laden flow

stratified/free-surface flow

pneumatic transport, hydrotransport, or slurry flow

sedimentation

fluidized bed

Vícefázové režimy proudění [Fluent, 2011]

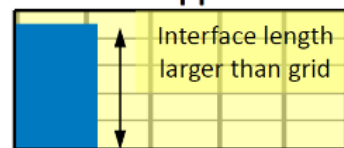
Vícefázové matematické modely

VOF – Volume of Fluid

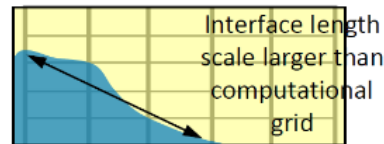
- pro 2 nebo více nemísitelných kapalin s rozhraním
- 1 sada hybnostních rovnic + sleduje se objemový podíl pro každou kapalinu v každé výpočetní buňce
- nemohou být modelovány 2 plyny (mísení na molekulové úrovni)
- nevhodný pro případy s délkou rozhraní menší v porovnání s výpočetní doménou (snižování numerické přesnosti).

⇒ použití pro stratifikované (vrstvené) proudění a pro proudění s volnou hladinou (např. rozvrstvené toky jako proudění v kanále, dmýchání plynu na hladinu kapaliny), pohyb velkých bublin v kapalině, atd.

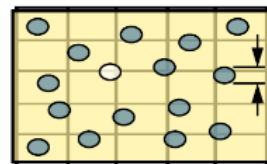
VOF Applicable

Interface length larger than grid

Interface length scale larger than computational grid

Interface length scale is smaller than grid

Aplikovatelnost VOF modelu na velikost buněk sítě

Vícefázové matematické modely

Mixture Model

- zjednodušený model pro n fází (předpoklad kinetické rovnováhy – nulové relativní zrychlení jednotlivých fází)
- rovnice hybnosti, kontinuity, energie, pro směs, objemového podílu sekundárních fází; stanovení relativních rychlostí
- obsahuje podmodely vypařování a kondenzace (Evaporation-Condensation model)
- často lze použít jako zjednodušenou alternativu k Eulerovskému modelu (menší nároky na výpočet a paměť, robustnost)

⇒ pro:

- ⇒ případy s homogenním vícefázovým prouděním
- ⇒ fáze pohybující se stejnou rychlostí
- ⇒ výpočty s neneutonskými kapalinami
- ⇒ jednotlivé fáze (plyny, kapaliny) s odlišnými hustotami (např. modelování vzniku a vývoje kavitace).

Vícefázové matematické modely

Eulerian Model

- nejkomplexnější multifázový model v AF
- Umožňuje simulovat více samostatných a také interagujících látek (kapaliny, plyny, pevné částice)
- zvyšuje nároky na paměť a délku výpočtu vč. možných komplikací s konvergencí
- co je řešeno:
  - rovnice hybnosti, entalpie a kontinuity pro každou fázi a sleduje se její objemový podíl
  - fáze jsou mezi sebou propojeny rovnicemi zahrnujícími mezifázové interakční síly
  - pro každou fázi je zvlášť řešen turbulentní model
  - lze modelovat také homogenní nebo heterogenní chemické reakce

Vícefázové matematické modely

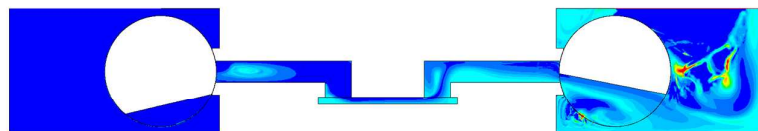
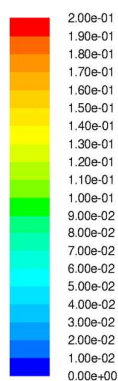
Wet Steam Model (model mokré páry)

- pro případy rychlé expanze páry, kdy při poklesu teploty pod bod varu může krátkodobě pára kondenzovat. Proces expanze způsobuje nejprve podchlazení přehřáté páry a následně tvorbu kapiček a tedy přechod do stavu mokré páry.
  - Míšení páry a vody je modelováno Navier-Stokesovými rovnicemi stlačitelného proudění doplněných dvěma transportními rovnicemi pro stanovení **hmotnostního podílu vodní fáze (β)** a **počtu vodních kapiček v jednotce objemu (n)**.
  - mnoho omezení (skluz ~ 1 ; zanedbatelná interakce mezi kapičkami, velmi malá velikost kapiček, $\beta < 0,2$, ...)
- ⇒ využití při analýzách a konstrukci nízkotlakých dílů parních turbín; tvorba mokré páry v parních strojích

Vícefázové matematické modely

Wet Steam Model (model mokré páry)

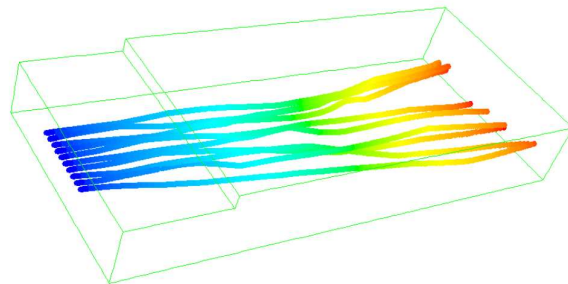
- pro případy rychlé expanze páry, kdy při poklesu teploty pod bod varu může krátkodobě pára kondenzovat. Proces expanze způsobuje nejprve podchlazení přehřáté páry a následně tvorbu kapiček a tedy přechod do stavu mokré páry.
  - Míšení páry a vody je modelováno Navier-Stokesovými rovnicemi stlačitelného proudění doplněných dvěma transportními rovnicemi pro stanovení **hmotnostního podílu vodní fáze (β)** a **počtu vodních kapiček v jednotce objemu (n)**.
  - mnoho omezení (skluz ~ 1 ; zanedbatelná interakce mezi kapičkami, velmi malá velikost kapiček, $\beta < 0,2$, ...)
- ⇒ využití při analýzách a konstrukci nízkotlakých dílů parních turbín; tvorba mokré páry v parních strojích

Vícefázové matematické modely

Discrete Phase Model

- založen na Lagrangeově přístupu
- typickými aplikacemi je unášení pevných částic (kapek, bublinek), vznik kapek, ohřev/ochlazování částic, hoření částic (spalování práškového uhlí)
- částice nejsou modelovány jednotlivě, ale jsou definovány vzorky dostatečně charakterizující proudění
- celkový průtok části modelován sledováním malého počtu částic pohybujících se ve spojité fázi (vypouští se z bodu „injection“)
- pohyb částic je ovlivněn hydrodynamickým odporem a gravitací
- pohyb a přestup tepla a hmoty je definován soustavou obyčejných dif. rovnic dle času

Trajektorie prachových částic v plynu

Literatura

- [Kozubková, 2008] Kozubková, M.: Modelování proudění tekutin. VŠB-TU Ostrava, Ostrava, 2008
- [Bojko, 2010] Bojko, M.: 3D Proudění – ANSYS Fluent. Učební text. VŠB-TU Ostrava, Ostrava, 2010
- [Fluent, 2011] ANSYS FLUENT Theory Guide, Release 14.0. ANSYS, Inc., November 2011